

2024-04-18

Er ref: Fi2024/00174

FF ref: 2024/04

Remissyttrande: Avtrappat ränteavdrag för vissa lån

Finansbolagens Förening ("Finansbolagen") avstyrker förslaget om avtrappat ränteavdrag för vissa lån i dess helhet av följande skäl.

- Promemorian ger till att börja med inget stöd för att förslaget skulle motverka problem med överskudsättning. Effekten lär snarare bli den motsatta.

För närvarande bereds eller förbereds flera andra förslag för att motverka problem med överskudsättning. Med anledning av förslagen i *Överskudsättningsutredningen (SOU 2023:38)* har regeringen aviserat en proposition i september 2024. I nuläget är det okänt vad som överlever beredningen med tanke på att flera av förslagen från utredningen, som flera remissinstanser påpekat, är ogenomtänkta. Exempelvis skulle ett kostnadstak vid en kraftig höjning av referensräntan riskera att påverka såväl enskilda institut som den finansiella stabiliteten som helhet orimligt negativ. Vidare pågår en utredning om *Låntagarbaserade makrotillsynsåtgärder (Dir 2023:53)* som ska redovisa sitt uppdrag den 31 oktober 2024. Utöver detta ska utredningen om *Genomförande av ett nytt konsumentkreditdirektiv (dir 2023:142)* redovisa sitt uppdrag senast den 11 oktober 2024. I den nu remitterade promemorian diskuteras inte vilka olika alternativ som finns för att adressera problem med överskudsättning. Enligt Finansbolagen är det absolut grundläggande och nödvändigt att jämföra och bedöma vilken eller vilka åtgärder som är effektivast i förhållande till det problem som ska adresseras, innan en lagstiftningsåtgärd genomförs. Om flera lagstiftningsåtgärder ska vidtas är det också nödvändigt att bedöma den samlade effekten och undersöka hur åtgärderna samspelar. Sådana analyser saknas helt och förslaget bör redan av det skälet inte genomföras.

- Förslaget ökar risken för överskudsättning. Stora konsumentgrupper som har begränsade resurser och inte äger ett boende som går att belåna, får en kraftig kostnadsökning för lån.

- Förslaget verkar retroaktivt på redan ingångna avtal samt på eventuella framtida lån. En kostnadsökning på 30 procent i ett generellt högt ränteläge kommer påverka den ekonomiska situationen negativt för många konsumenter. Förslaget går därmed direkt emot arbetet med att minska riskerna för överskuldsättning. Förslaget försvårar också direkt för konsumenter med begränsade resurser som ofta är i behov av att lånefinansiera t.ex. en tandläkarräkning eller ett nytt kylskåp.
- Förslaget kommer inte att hindra konsumentgrupper med små marginaler som riskerar att bli överskuldssatta från att ta uppta nya krediter eftersom dessa grupper ofta har begränsade alternativ att finansiera en större utgift. Det förefaller helt osannolikt att konsumenter med små marginaler som behöver få fram pengar till en utgift skulle avstå från att ta en kredit på grund av att räntan inte längre är avdragsgill. Utredningen har inte heller redovisat någon empiri som styrker ett sådant samband.
- Förslaget försämrar för redan skuldsatta konsumenter genom att räntekostnaderna ökar med 30 procent när skulderna inte är förenade med någon säkerhet. Det minskar betalningsutrymmet och möjligheterna att betala av skulderna och bli skuldfri. Förslaget går därmed direkt emot arbetet för att redan överskuldssatta ska kunna ta sig ur sin skuldsättning. I stället försämrar förslaget förutsättningarna att minska skuldsättningen och möjligheterna att bli skuldfri.
- Förslaget försämrar för framför allt förstagångsköpare på bostadsmarknaden. Genom de kreditregleringar som införts av Finansinspektionen i form av ränte- och amorteringskrav har särskilt förstagångsköpare utan tillgång till kapital till kontantinsatsen behövt ta stora blancokrediter för att kunna komma in på bostadsmarknaden. Detta är en konsumentgrupp som kommer få en betydande kostnadsökning när det inte är möjligt att belåna bostaden ytterligare. Förslaget får därmed en retroaktiv effekt på redan ingångna avtal, men påverkar naturligtvis även den som framöver behöver ta ett blancolån för att finansiera kontantinsatsen. Det kan ifrågasättas om det verkligen är önskvärt att höja tröskeln att komma in på bostadsmarknaden.
- En betydande del av blancolånestocken avser investeringar i bostäder i form av lån till kontantinsatsen vilket gör att logiken i motiven till förslaget haltar. I vissa fall beaktas ändamålet för krediten (investering i bostad), ibland beaktas det inte alls.
- Förslaget brister i neutralitet när det gäller vilka objekt som kan finansieras genom avbetalningsköp vilket är negativt ur konsumentsynpunkt. Avbetalningsköp är reglerat i konsumentkreditlagen. Genom kravet på 20 procents kontantinsats och säkerhet i objektet är det en kreditform som innebär ett gott konsumentskydd. Mot den bakgrunden bör alla avbetalningsköp behandlas enhetligt vad gäller möjligheten att göra ränteavdrag. Inköp av t.ex. kyl och frys eller en tvättmaskin på avbetalning bör rimligen inte behandlas sämre än avbetalningsköp av en båt eller bil.
- Förslaget kommer att leda till en arbitragesituation där den som kan belåna en bostad kommer att göra det i syfte att få ränteavdrag på 30 procent. Detta kan leda till lägre räntekostnad vilket är gynnsamt för alla bostadsägare som kan belåna sin bostad men kan likväl på sikt leda till högre total kreditkostnad, om

bostadskrediten inte amorteras ned (vilket sker vid blancokrediter men inte nödvändigtvis sker vid bostadskrediter när amorteringsfritt utrymme finns).

FINANSBOLAGENS FÖRENING

Lars Zacharoff

Per Holmgren